

INSTRUKTION FREDA-kortfrågor på picto

Ur instruktionen till FREDA kortfrågor

Socialstyrelsen skriver i sin manual att syftet med FREDA-kortfrågor är att identifiera våldsutsatthet. Personer som visar tecken på att vara utsatta för våld utgör målgruppen.

Vidare skriver de att tanken är att kortfrågorna utgör ett stöd för den professionella att ta upp frågan om våld alternativt ställa frågor till målgrupper inom vilka man vill undersöka våldsutsatthet under en avgränsad tidsperiod.

Viktigt att veta är att FREDA-kortfrågor inte ger en bedömning av farlighet eller skyddsbehov, utan ger stöd i att identifiera våld.

Om det visar sig att en person är utsatt för våld och fortfarande har kontakt med förövaren samt är rädd för den eller de personerna, kan det finnas anledning att gå vidare med mer ingående frågor och bedöma behov av stöd och skydd, exempelvis med FREDA-beskrivning och FREDA-farlighetsbedömning. Om du arbetar inom socialtjänsten och det visar sig att den våldsutsattes barn bevittnat eller utsatts för våld ska en barnavårdsutredning inledas.

Socialstyrelsen rekommenderar att FREDA kortfrågor används då det finns en någorlunda etablerad kontakt, först efter andra eller tredje mötet kan det vara lämpligt att ställa frågor om våld om det inte har funnits några tidigare tecken på våldsutsatthet.

- Frågor om våld ställs lämpligen i enrum med klienten.
- Det är inte säkert att en person som utsätts för våld väljer att uppges det vid första tillfället som frågan tas upp. Om det finns indikationer på våld kan det finnas skäl att fråga igen vid nya tillfällen.

Oavsett om FREDA-kortfrågor används i enskilda fall vid tecken på våldsutsatthet eller i en inventering under en avgränsad period är det viktigt att de praktiskt verksamma planerar på vilket sätt de introducerar frågorna och planerar hur de ska hantera olika svar och reaktioner från den tillfrågade.

Varje professionell som frågar om våld bör känna sig säker på hur ett jakande svar ska hanteras och vilka rutiner för vidare information, hänvisning eller ytterligare utredning som gäller i verksamheten när våldsutsatthet identifieras.

Att besluta om rutiner för detta bör ingå i en verksamhets förberedelser inför användningen av FREDA. Det är viktigt att berätta för den person som får frågor om våld vad verksamheten har för rutiner och möjligheter att ge stöd och skydd till våldsutsatta personer.

Att använda FREDA kortfrågor med pictobilder

Det finns inte pictobilder för alla ord. Pictogram är att betrakta som ett "telegramspråk" – innebörden går fram även om en del ord saknas. Ibland kan man sätta ihop två pictobilder för att göra ett nytt ord eller använda negation, dvs. ett rött kryss över.

Läs mer om Pictogram [här](#).

FREDA kortfrågor med picto använder några få bilder för att beskriva varje fråga. Om det behövs fler eller andra bilder, kan du antingen byta bilder eller skriva ut fler bilder som du kan lägga på bordet. En fråga bör dock inte ha fler än fem bilder inklusive frågetecknet.

1. När du tar fram verktyget så slår du upp första uppslaget som information om verktyget.
2. Berätta att du kommer att bläddra i häftet och att varje gång du gör det kommer en ny fråga.

Säg att du kommer att läsa frågan högt och att personen sedan kan välja svarsalternativ genom att peka på högersidan.

- a) På första uppslaget finns en enkel svenska som du kan använda för att introducera frågorna.
- b) Därefter följer uppslag som i princip ser likadana ut, dvs. fyra våldsfrågor, som ser olika ut och följdfrågorna är lika.
- c) Avslutningsvis finns frågor om det finns barn i hemmet och några frågor om hur personen mår idag, behöva av stöd osv.

Frågorna följer FREDAs kortfrågeformulär.

Det kan du ladda ned [här](#).

Du behöver skriva ut formuläret för att själv fylla i svaren eftersom frågematerialet på Picto inte ger dig möjlighet att kryssa.

Varje våldfråga är ett uppslag och om du får ett ja på den, kommer tre upplag med följdfrågor, vem utövade våldet, fortsätter du träffar förövaren och är du rädd för förövaren.

Förberedelser

Bra om du förbereder ytterligare exempel på våld så att du inför varje våldfråga kan ge en kortare beskrivning av vad som avses med våld i de olika fallen,

Fysiskt våld kan exemplifieras med:

- nypa, dra i håret, risp med kniv, bränna med cigarett, duscha kallt osv

Psykiskt våld kan exemplifieras med:

- nedsättande kommentarer, förföljelse och hot att klippa av svansen på t.ex. katt/hund, slå sönder dörren, krossa porslin eller förstöra dina kläder osv

Sexuellt våld kan exemplifieras med:

- ta på kroppen utan att du vill, tvingas klä av sig naken, onanera eller tvingas titta på porrfilm eller ha sex med andra osv.

Utöver grundfrågorna om fysiskt, psykiskt och sexuellt våld innehåller instrumentet även en fråga kring hjälpmedel och behov av fysisk hjälp. Dessa **ska ställas till personer som har funktionsnedsättning**. Frågorna handlar om någon har använt sig av personens funktionsnedsättning eller dess hjälpmedel i våldsutövandet.

Funktionshinder-relaterat våld kan exemplifieras med:

- flyttat eller gömt hjälpmedel, hindrat personen att äta eller ta sin medicin

Avslutningsvis ställs frågor om det finns barn finns i hemmet och om barnet eller barnen hört, sett eller märkt våldet samt självt blivit utsatta för våld. Om det visar sig att den våldutsattes barn bevittnat eller utsatts för våld ska en barnutredning inledas.

Om du får ett ja på en våldfråga, vänder du uppslag och ställer en följdfråga om vem, fortsatt kontakt och rädsla:

- här avses en närstående, vilket kan vara nuvarande partner (man/kvinna), en f.d. partner eller annan familjemedlem, en släkting eller släktingar, en vän eller bekant.
- Men kan även vara en som personen inte känner!
- Att klargöra vem som utövar våldet kan ha betydelse för om en riskbedömning av fortsatt utsatthet behöver göras.

Om det visar sig att klienten är eller har varit utsatt för våld och fortfarande har kontakt med förövaren samt är rädd för den eller de personerna, finnas det anledning att gå vidare med mer ingående frågor.

Då behövs det utredas om det finns ett behov av stöd och skydd, exempelvis med FREDA-beskrivning och FREDA-farlighetsbedömning.

Notera att Socialstyrelsen betonar att god kompetens kring våld och våldutsatthet behövs för användningen av FREDA-beskrivning och FREDA farlighetsbedömning. Detta betonas av verksamma som prövat att använda dessa i reguljär praktik.

MANUAL till FREDA kortfrågor, FREDA-beskrivning och FREDA-farlighetsbedömning hittar du [här](#).